

Högskolan i Jönköping

Kort om högskolan

Högskolan i Jönköping drivs i stiftelseform och har därmed större autonomi än de statliga lärosätena. Verksamheten bestäms genom avtal med staten. I avtalet står bland annat att stiftelsen (högskolan) åtar sig att främja rekryteringen från grupper med "svag studietradition" och i regioner där personer i mindre utsträckning går vidare till högre utbildning.

En av högskolans bärande idéer för utveckling är samverkan och samarbete med företag, myndigheter, förvaltningar, skolor, föreningar och organisationer. Samarbetet sker på många olika sätt, exempelvis som studentprojekt, riktade utbildningar, medverkan i nätverk och genom Science Park Jönköping där högskolan är delägare.

Utbildningsverksamheten vid Högskolan i Jönköping är indelad i fyra fackhögskolor: Hälsohögskolan, Tekniska högskolan, Högskolan för lärande och kommunikation, samt Internationella handelshögskolan. Sammanlagt har högskolan runt 9 000 studenter.

Andel med högutbildade föräldrar, nybörjare respektive läsår, procent

	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06
Högskolan i Jönköping	21	20	21	17	18
Jämförelsetal *	1,47	1,39	1,34	1,16	1,20

*Ett jämförelsetal över 1 innebär en *högre* andel än genomsnittet för befolkningen i det huvudsakliga rekryteringsområdet.

Andel med arbetarbakgrund, nybörjare respektive läsår, procent

	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06
Högskolan i Jönköping	29	29	29	29	28
Jämförelsetal *	0,74	0,73	0,80	0,78	0,74

*Ett jämförelsetal under 1 innebär en *lägre* andel än genomsnittet för befolkningen i det huvudsakliga rekryteringsområdet.

Andel med utländsk bakgrund, nybörjare respektive läsår, procent

	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06
Högskolan i Jönköping	11	13	14	14	13
Jämförelsetal *	0,87	1,02	1,04	1,00	0,91

*Ett jämförelsetal över 1 innebär en *högre* andel än genomsnittet för befolkningen i det huvudsakliga rekryteringsområdet.

Källa: Registerdata SCB/Högskoleverket

Andelen nybörjare med högutbildade föräldrar vid Högskolan i Jönköping har tydligt minskat under perioden, vilket kan betraktas som en viss förändring i riktning mot en större social mångfald. Samtidigt har andelen nybörjare med arbetarbakgrund varit oförändrad.

Andelen nybörjare med utländsk bakgrund är ganska hög, något som till stor del kan bero på att högskolan har många internationella studentutbytesprogram.

Kvarvaro efter två års studier*, registrerat nybörjarläsåret 2003/04, procent

Föräldrars utbildningsnivå	Kvar	Annat lärosäte	Ej kvar	
Högst gymnasial (=låg)	66	8	26	100
Eftergymnasial (=hög)	61	14	25	100
Alla	64	10	26	100

*Registrering 2005/06, gäller programstudenter som börjat på minst treåriga program 2003/04

Källa: SCB, bearbetning Högskoleverket

Av dem som läsåret 2003/04 började på ett utbildningsprogram på Högskolan i Jönköping har studenter med högutbildade föräldrar i högre utsträckning än andra studenter valt att byta till ett annat lärosäte. Denna situation delar högskolan med de flesta lärosäten.

Utbildningsutbud

Högskolan i Jönköping erbjuder ungefär 60 program och närmare 400 kurser inom utbildningsområdena humaniora-juridik-samhällsvetenskap, naturvetenskap, teknik samt vård och medicin.

Kännetecknande för Högskolan i Jönköping är satsningarna på verksamhetsförlagd utbildning och cirka 700 så kallade fadderföretag, knutna till ekonomi- och ingenjörsutbildningarna. I lärar- och vårdutbildningarna ingår en terminslång praktik.

Högskolan i Jönköping har också ett mycket stort utbud av distansutbildningar, framför allt i form av enstaka kurser. Utbudet är särskilt stort vid Hälsohögskolan.

Högskoleförberedande utbildning

Tekniska högskolan ger tekniskt basår och Högskolan för lärande och kommunikation ger ett naturvetenskapligt basår för sökande som inte gått naturvetenskapligt program på gymnasieskolan. Slutfört tekniskt basår ger en garanterad plats på något av högskoleingenjörsprogrammen. Det naturvetenskapliga basåret ger garantiplats till de naturvetenskapliga inriktningarna på lärarprogrammet.

Förändringar under perioden

Högskolan i Jönköping har under de senaste åren kraftigt ökat antagningen till kortare program, tvååriga tekniska utbildningar som ger högskoleexamen. Dessa program har rekryterat studenter från de yrkesförberedande gymnasieprogrammen i högre grad än andra utbildningar på högskolan. Samtliga dessa program är påbyggbara.

Högskolan har också startat andra kortare utbildningsprogram som svarar väl mot en lokal efterfrågan – ett marknadsekonomprogram på 80 poäng och ett egenföretagarprogram på 70 poäng. Dessa är förlagda till Tranås respektive Vaggeryd.

Studentrekrytering

Rekryteringsförutsättningar 2002–2005

Högskolan i Jönköping ligger i ett län med lägre övergång till högre utbildning än riksgenomsnittet, 43,3 procent jämfört med 45,9 procent år 2006. Särskilt bland män är övergångsfrekvensen låg (drygt 35 procent). Extremfallet är Gnosjö kommun där drygt 17 procent av männen och knappt 64 procent av kvinnorna har påbörjat en högskoleutbildning vid 25 års ålder¹.

Högskolan i Jönköping rekryterar trots detta 47 procent av sina studenter från Jönköpings län, med Västra Götaland som näst största rekryteringsområde (19 procent)².

Allmän verksamhet för rekrytering

Högskolans omvärldssamverkan är en faktor som underlättar rekryteringen av studenter. Det förekommer till exempel ett samarbete mellan Högskolan i Jönköping och länets gymnasieskolor. Ett nätverk har byggts upp mellan ingenjörsutbildningens lärare och lärare vid gymnasieskolorna. Aktiviteter inom nätverket är exempelvis föreläsningar på högskolan för samtliga gymnasieelever i årskurs ett i Jönköpings kommun, och informationskvällar – ”tjejcafé” – i syfte att öka rekryteringen av kvinnliga studenter. Utöver verksamhet inom detta nätverk inbjuder ingenjörsutbildningen gymnasieelever utanför regionen till studiebesök, ofta från skolor med en hög andel elever med invandrarbakgrund.

Verksamhet för breddad rekrytering 2003–2005

Följande beskrivning av verksamheten gör högskolan till regeringen i december 2005³.

¹ Högskoleverkets analys *Stora regionala skillnader i andel nybörjare*

² SCB Statistiska meddelande, UF 20 SM 0701

³ Dnr HJ/05226-1.3.2

Kontaktsekretariatet^[A1]

Högskolan i Jönköping inrättade 2003 ett kontaktsekretariat med medel beviljade från Rekryteringsdelegationen. Sekretariatet driver bland annat ett särskilt studentambassadörsprojekt för breddad rekrytering. Av studentambassadörerna har de flesta invandrarbakgrund, och de informerar på grund- och gymnasieskolor som är prioriterade med hänsyn till att de har låg övergång till högskolestudier.

Studentambassadörer

Studenter deltar sedan flera år i rekryteringsarbetet genom att informera om högskolestudier på grund- och gymnasieskolor, samt vid utbildningsmässor. Verksamheten är utformad så att den ska ge högskolestudier ett ansikte – och ett ansikte som bryter mot de invanda föreställningarna att ingenjörstudenter är män och sjuksköterskestudenter är kvinnor.

Decentraliserad utbildning

Högskolan har genomfört satsningar på decentraliserad utbildning, det vill säga utbildning lokaliserad till närliggande orter och nät distribuerad utbildning via lärcentrum. Exempelvis inom vårdutbildningarna har stora satsningar gjorts på distribution via nätet för att kunna nå studenter från ett större upptagningsområde både nationellt och internationellt.

Råd för flexibelt lärande

På lärosätet finns ett särskilt råd med uppgift att i nära samarbete med kommunerna i Jönköpings län arbeta för god tillgänglighet till högre utbildning, i synnerhet distansutbildning, för invånarna i länet. Rådet arbetar också för att det vid högskolan ska finnas ett distansutbildningsutbud ”av nationellt och i vissa fall internationellt intresse”.

Reell kompetens och alternativt urval

Högskolans antagningsenhet har mångårig erfarenhet av så kallade motsvarandebedömningar och undantag/dispenser vid behörighetsprövningar. På senare år har högskolan utvecklat ett generösare förhållningssätt till förkunskapskraven. Bland annat har detta inneburit lägre behörighetskrav till ett antal fristående kurser. Lärosätet har också utvecklat sina utbildningar för högskoleingenjörer så att fyra program har matematik C som behörighetskrav vilket alltså öppnar för personer med annan gymnasieutbildning än naturvetenskaplig inriktning att söka.

Under perioden 2003–2005 ansökte 125 personer om bedömning av reell kompetens till högskolans utbildningsprogram och av dessa fick 33 positiva beslut. År 2006 var motsvarande siffror 26 sökande och 15 beviljade. Till fristående kurser var det 225 sökande och 18 beviljade.

Tidigare har antagning med hjälp av alternativt urval tillämpats för lärarutbildningen under fem års tid. Inledningsvis gällde detta enbart för inriktningen förskola/fritidshem, men sedan 2003 har det gällt samtliga inrikt-

ningar. Under förutsättning att den sökande uppfyller grundläggande och särskilda behörighetskrav kan hon eller han anmäla sig till en intervjuomgång.

Uppföljning och utvärdering

Enligt högskolan har förändringen till matematik C som behörighetskrav till fyra högskoleingenjörsutbildningar väsentligt breddat rekryteringsbasen och inneburit att många nya studenter antagits. Höstterminen 2006 har därför ytterligare två program antagit studenter med matematik C som behörighetskrav.

Erfarenheterna av alternativt urval till lärarutbildningen beskriver högskolan som goda. De studenter som antagits genom alternativt urval har visat goda studieresultat och högskolans bedömning är att detta urvalsförfarande inte bara öppnar möjligheter för dem som är särskilt lämpade för läraryrket, utan också ger bättre förutsättningar för att minska den sociala snedrekryteringen.

Högskolan ser också positiva effekter av att alltmer utbildning är nätbaserad. Som exempel nämns att rekryteringen av studenter från studieovana miljöer till en nätbaserad kurs i gerontologi varit framgångsrik.

Studentbussen är en sedan år 2001 årligen återkommande undersökning som mäter studenternas inställning till utbildningens innehåll, upplägg med mera. Undersökningen stärker också studiesociala frågor som upplevd arbetsbelastning, kränkande särbehandling samt bostadsfrågor. Resultaten av dessa mätningar används av högskolan i planeringen av utbildningar och service till studenterna. Svaren på bostadsfrågorna är ett viktigt underlag för högskolan i dialogen med kommunen (om Jönköpings status som studentstad).

Vart tar studenterna vägen? är en annan undersökning som genomförts återkommande sedan slutet av 1990-talet och kartlägger vad studenterna gör efter studietiden vid Högskolan i Jönköping. Det är framför allt högskolans olika utbildningsansvariga och marknadsförare/rekryteringsansvariga som efterfrågar resultaten från denna undersökning (brister, önskemål, varifrån studenterna kommer, var de finner arbete/sysselsättning, hur långt efter examen de får arbete, vilken lön de har etc.). Undersökningen används för att utveckla det fortlöpande utbildningsplanerings- och rekryteringsarbetet. Någon analys görs inte utifrån ett mångfaldsperspektiv men köns- och jämställdhetsperspektivet beskrivs av högskolan som viktigt i analyserna.

Högskoleverkets bedömning

Utfall i förhållande till förutsättningar

Under perioden sedan Högskolan i Jönköping avtalat med staten att verka för en breddad rekrytering har andelen studenter med lågutbildade föräldrar tydligt ökat. Högskoleverket kan inte utifrån tillgängligt material se om förändringen beror på färre sökande med högutbildade föräldrar eller om högskolan faktiskt lyckats attrahera fler studenter ur de underrepresenterade grupperna. Men Högskolan i Jönköping är ett av få lärosäten som i det här avseendet uppvisar en positiv förändring under 00-talet. Förutsättningarna är något annorlunda för detta lärosäte jämfört med andra, vilket skulle kunna ligga bakom förändringen. Kanske är frågan om lärosätets stiftelseform speciellt intressant och om det därmed något friare handlingsutrymme har påverkat möjligheterna att bredda rekryteringen. Men troligare är kanske högskolans tydliga arbetsmarknadsanknytning och den klara uppdelningen i fyra fackhögskolor med tydliga identiteter, liksom betydelsen av det stora utbudet av distansutbildningar.

Hur man arbetat med breddad rekrytering

Breddad rekrytering innebär inte självklart en positiv förändring. Det beror på premisserna för den breddade rekryteringen och till vilka utbildningar förändringen koncentreras. Högskolan i Jönköping har utvecklat fler korta utbildningar och även sänkt behörighetskraven till dessa utbildningar för att rekrytera underrepresenterade grupper. Dessa åtgärder tillhör inte dem som Högskoleverket kan rekommendera. Om det ska vara någon poäng med den breddade rekryteringen till högre utbildning måste den ske även till utbildningar av traditionell längd och inom ramen för oförändrade krav. Det är dock viktigt att framhålla att samtliga av de kortare utbildningarna vid Högskolan i Jönköping är påbyggbara, så att studenterna har möjligheter att läsa vidare. Detta ser Högskoleverket positivt på.

Ett indirekt sätt att arbeta med breddad rekrytering som högskolan inte själv nämner är den tydliga arbetslivskontakten och inslagen av verksamhetsförlagd utbildning som tillämpas. Sådana klara förbindelser med näringslivet är betydelsefulla för människor som prioriterar anställningsbarhet och som står inför valet att söka eller inte söka till högskolan.

Det fortsatta arbetet

Högskolan i Jönköping har genom sin profil och sitt utbildningsutbud goda möjligheter för en positiv mångfald bland sina studenter. Högskoleverkets förhoppning är att Högskolan i Jönköping kan arbeta med studenterna på de kortare utbildningarna för att påverka dem att läsa vidare till påbygg-

nadsutbildning eller kompletterande utbildningar inom lärosätet – givetvis under förutsättning att det sker enligt examensordningens utformning. På så sätt kan de korta utbildningarna betraktas som en lämplig väg in på högskolan, efter vilka en fortsättning är tillämplig. Målsättningen bör vara att motverka att studenter med olika bakgrund är olika representerade på olika utbildningar.